

Budapest, 1878.

2. szám.

Január 10.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 k. — Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

➔ A »Katholikus Hetilap«-ra még folyvást előfizethetni a lap élén olvasható előfizetési díjak mellett. Bizalomteljesen kérjük tisztelt ügybarátainkat, hogy a »Katholikus Hetilap«-ot ismerőseik körében ajánlani s a lapnak új előfizetőket szerezni méltóztatnának.

Jelenlegi helyzetünk.

(Cs. J.) Minthogy az ujév azon általános találgatás közben lepte meg Európát, vajjon béke lesz-e, vagy még nagyobb mérvű háború s mindenki vizsgáló pillantást vet a politikai helyzetre, mi katolikusok is ösztönszerűleg tekintünk körül, hogy lássuk, vajjon a mostani viszonyok között a béke olajfaágával üdvözölhetjük-e ellenfeleinket mint jóakaró testvéreket, avagy létünk érdekében a harezra készen legyünk.

Bizonyára szívünk legőszintébb örömeivel lépnénk az olajfához, s ha keserű emlékek tövisei között is, mégis szívesen törnénk ágat róla, ha tudnók, hogy az Ur békéjét véle sziveinkbe is olthatjuk, de lehet-e ezt remélni?

Az egyházellenes áramlat sohasem volt oly erős, mint jelenleg. Tudjuk, hogy Poroszországban mily üldözés folyik, s elég, ha megemlítjük, hogy a limburgi püspök legközelebbi letételével a tizenkét egyházmegye közül már a nyolcadik fosztatott meg erőszakosan főpásztorától s csak a limburgi egyházmegyében 17 plébániának kell lelkész nélkül maradni. Még a katolikus hitet valló államokban is, amint helyesen mondja a liverpooli »Catholic Times« karácsonyi cikkében — épen úgy Olasz- és Franciaországban oly nagy a jó és gonosz törekvések küzdelme, hogy nehéz

megmondani, melyiké a diadal. Szomorú jele ennek az, hogy egy állam sem találkozott, mely a pápa jogai mellett felszólalt volna. Ha egyesek felszólalnak vagy írnak, mint időszerűtlen dolgokkal foglalkozók elítéltnek. Ilyen a helyzet a nagy világban.

Nálunk a pártoskodás eme őshonában, hol egyre új pártok keletkeznek, anélkül, hogy a régiek valamelyikét megbuktatni képesek lennének, valamennyi párt a szabadelvűség árnyalatai. Jobban vagy kevésbé, de mind e zászló alatt küzd. És eme szabadelvűséget épen abba helyezik, hogy az ősi intézményekkel, különösen a vallással szakítani kell. Az állam ne ismerje el az egyház tekintélyét, amennyiben ez reá befolyással lehetne, hanem egyszerű egyesületnek tekintse, mint valami vasuti részvénytársulatot. Emez eszme segítette, habár sok által öntudatlanul, érvényesülésre. Fényes bizonyíték erre az, hogy ha ilyféle kérdés merül fel, ennek megszavazásához minden párt nagy contingenszt nyújt. De jó katolikus ember ilyen szabadelvűséget nem fogadhat el. Erről mondá Dechamps bibornok »Le Libéralisme« című legújabb röpiratában, hogy ez az állam új vallásának iskolája, egy hivatalos és kötelező anti-christianismus, újabb theocratia Isten nélkül. A katolikusok barátjai a szabadságnak és a józan haladás- és felvilágosodásnak, de Istenhez való viszonyukat egyes államférfiak mulékony s változó véleményért meg nem tagadják, bármily állásban legyenek is.

Az ily szabadelvűség reactióra, hátrálásra is képes, csak negélyezi a haladást, míg tulajdonképen a zsarnokság, bűn és jogtalanság álarczául szolgál, s ezért el is fog enyészni, mihielyt a gyakorlati élet kimutatja, hogy hanyatlása előny és hatalma káros az emberiségre.

Sajnos, hogy hazánkfiai ily elvek befolyása alatt állanak s ezer elme működik az irodalom és közélet terén, hogy azok alatt meg is tartassanak.

Remélhetünk-e tehát békét ez újév kezdetén?

A lelkek vannak veszélyben, és ha békében hagyjuk a romlás szellemét működni, az a béke a halál békéje lesz.

Tegyük le tehát az olajfaágat azon utra, melyen Krisztus urunk jár, s hirdessük hangosan, merre van az Ur, hisz ha a választott nép nem félt egykor épen ott Jeruzsálem falainál hangoztatni ezt, hol legtöbb volt a farizeus és irástudó, mi csak nem rettenünk vissza egy magát kereszténynek valló szabadelvű táborból! Mi nem akarunk harezot kezdeni, de ha jogainkat megtámadják, készek leszünk a harezra. Ám legyen akkor harez, ha lenni kell, jobb az mindig a biztos halálnál, főképen, ha nem csak saját, de azok lelki életét is épen védeni cézlünk, kik velünk szemben állanak.

Ezzel kezdjük az újévet s az Ur segélye és kegyelme el nem marad.

M e s e.

Mikor még kis gyerek voltam,
Sok szép mesét mondott anyám.
A sok közül mondok egyet.
Figyeljete tehát reám.
..... Volt egyszer egy gonosz fiu.
Nem birt vele édes atyja.
Hasztalan volt intés, feddés,
Nem változott indulatja.
Gonosz maradt, szilaj, daczos,
Szembe szállott mindenkivel.
Méltatlanul bánt a háznak
Ifju, öreg eselédivel.
De leginkább üldözte az
Ártatlan kis madarakat.
S jaj volt nekik szegényeknek,
Ha a gonosz rájok akadt!....
..... Kiment egyszer az erdőre,
S egy fülmîle-fészket talált!
Két poronty volt a fészekben.
A kis zsarnok elöttök állt....
Gondolkodott, hogy mit tegyen
Az ártatlan két madárral?
Édes anyjok ott sirt szegény
Egy bokron le-eresztett szárnyal....
S a rossz fiu — oh iszonyu!... —
Kiszakitá a nyelvöket,
S némák lettek! Soh' se hallá
Senki bájos éneköket!...
..... A szörnnyeteg legénynyé lett,
És a házhoz asszonyt hozott.
De ahoz is kegyetlen volt,
Szegénynek sok bút okozott. ...
..... Folyt az idő, s atyává lett...
Nőtt a gyermek, s korban haladt.

De hiába várt szavára,
Mert a gyermek néma maradt.
Több gyermeke is született;
Egy sem beszélt, mind néma lett.
S ekkor sirva beszéle el,
Mit tett a két fülmilével!....

Páskuj Lajos.

A káplán ur szenvedései.

(Beszély.)

(Folytatás.)

II.

Malmos Bálintnak hívták az új káplánt. Mint az előzményekből láthattuk, igen jóra való fiatal ember volt. Nyugodt, tiszta kedély jellemezte őt. Kora gyermekségétől kezdve készült azon nehéz pályára, melyen immár célját érte. El kell mondanunk róla, hogy ifjúságának aranykora örömtelenül vonult tova fölötte, s míg számtalanok társai között az élet sivár mezején tudtak felföldözni rózsákat, benne mint ifjuban megért már a gondolat, hogy ne várjon mást mint töviseket. Ugy indult ki pályájára, mint kinek semmije sincs, csak az utolsó vigasztalása kötelmének teljesítésében. Nem voltak magas vágyai, mert az életet nem ismeré. Kalitból kibocsátott madár volt, nem sejtve, hogy szárnyai vannak. A gondolat, melyért élni tanították, nagy és magasztos volt, — de még nem érté. Az iskola, az élet komoly iskolája csak most nyílt meg előtte.

Minden embernek, ki mélyebb kedélylyel bír, — vannak vágyai, reményei. Minők lehetnek Malmos Bálint vágyai, reményei, ki nagy szegénység között küzdött fel magát oda, a hová eljutott? Rövid álmok, szerény ábrándok voltak azok. — Az emberek, kiket ismerni tanult, mind többé-kevésbé jótévői voltak; valamennyi iránt lekötölte az érte magát. Adósa volt a sorsnak, mely oly kérlelhetetlen hitelező. Csak a hitet vitte magával reménytelen jövőjébe s lelke görnyedt maradt első csapásai alatt a sorsnak, mely vas kezét korán rátevé, s mely úgy látszik arra szegődött, hogy az élet örömeit elfátyolozza szemei elől.

Malmos Bálint előtt tehát megnyílt a világ, midőn első állomása helyére eljutott. Ugy érzé magában, mintha már ezen kegyelemre is érdemtelen volna; — mert az előtte megnyílt világ bár semmi vigasztalót, reményteljest nem mutatott, de mégis elért cél volt, és ennek csodás hatása van az ifju szívben. Oly hivatással állott szemközt, mely megmérhetlen áldozatokat kívánt, míg jutalma, mint egy derengő csillag, a messzetávolban csillámlott, s csak ifju kedély pillanthatta meg azt a távolban. De a mily magán és egyedül érzé magát a földön, ép úgy érzé egy eddig nem ismert erőt, mely őt a földtől el és fölfelé vonzá, ama fejsőbb, tisztult világába az eszméknek és érzelmeknek, melyet tanult ismerni könyvekből, de érezni még nem tudott.

De lássuk történetét!

A falusi káplán hivatalos személy a községben. Sem neki másokat, sem másoknak őt ignorálni nem lehet. Malmos Bálint mindjárt az első napokban érezte hivatalos szerepét. Midőn az első beszédét tartotta,

melyhez kiváló gonddal készült, a hívek nagy kíváncsisággal hallgatták. A jelenlevő kaputos népség pedig előre fentartotta magának a jogot, avatott bírálatot mondani fölötte. Czenczi kisasszony, a nagytiszteletű ur házi sorsának vezetője, ki egyuttal Malmos Bálintnak is gondviselője volt, s kiben egyéb különben jó tulajdonai mellett az is meg volt, hogy minden hír, terefere, mendemonda, újdonság ő nála mint központban rakodott le, nem is késett Malmos Bálintot az eredményről legottan tudósítani. Az első beszédétől függ az első benyomás, az első benyomástól az egész jövő. Azért Malmos Bálint megelégedhetett az első eredménnyel illetőleg, melyet Czenczi kisasszony, már a délutáni litánia végeztével hiven lefestett előtte, ha ugyan volt abban valami örvendetes.

— A parasztok azt mondják, jól beszélt, hanem furesún, mert nem sokat értettek belőle. A honoratiorok, hogy fiatal embernek előbb tanulni és tapasztalni kell, mielőtt öregebbeket tanítana. Öregebb özvegy Buzásné asszonyom, rendes templomlátogató s e nemben tekintély, meg volt elégedve az előadással, csak az erős, mély hang nem tetszik neki. Hiába, amint mondani szokta, nincs oly szózat pap, mint Valerius barát, ki a szentkúti bucsukon szokott prédikálni. Annak a hangja olyan mint a megszületett gyermeké. Tens Bodroginé asszonyság, a tens szolgabíró ur öreganyja, ki nagyot hall, azon megjegyzést tevő, hogy ez is oly halkán beszél, mintha, — titokban akarna szólni. — Egyedül egy volt elragadtatva az első beszéd által, s ez Csalavári Adelgunda kisasszony.

Malmos Bálint nyugodtan hallgatta első föllépésének eredményét. A vigasztaló csak az volt benne, amit Czenczi kisasszony utoljára hagyott. S ez a gondolat megmaradt benne. — Tehát egy volt, aki megértette.

A hivatalos működés azután folyt tovább. Malmos Bálint haladt a megkezdett pályán nyugodtan tova. Lassankint belevergődött hivatalába. Egyik nap a másik után jött és ment. Csöndes egyformaság jellemezte e napokat. Hasonlított az élethez a bölesőben.

A káplán ur neve már meglehetősen ismert volt a községben, de személye még nem. Malmos Bálint önként visszahúzódott. Csöndes természete nem vágyódott a társaság után; nem tudta, hogy hozzá az egész község apraja nagyja jogot tart, — s ezek kívánalmait nem tanácsos teljesen mellőzni. Más embernek joga van elzárkozni, visszahúzódni, a papnál — zokon veszik; más ember független tesz, cselekszik, a pap — mindig bíráival áll szemközt, kik minden léptét megítélik; más ember élhet magának a pap — ha magának él s elvonul, megítélik. Még ha öreg és törődött, elnézik, de ha fiatal — bűnnek tudják be. Malmos Bálint mindezt még nem is tudta. Oly félnék volt. Első fölléptének sikere kétes lett, — s ez vala az első seb. Kezdett magáról gondolkodni. Talált hibát magában eleget. Ha nem talált volna is, a jámbor Czenczi kisasszony elmondta hibáit mind, tudnillik, melyek köznyelven forogtak.

— Hiszen ez a mi káplánunk embergyűlölő, — mondják némelyek. — Dehogy az, — kevély és büszke. Nem kell neki a mi társaságunk. A honoratiorok azt mondják, hogy azon törí fejét, miként rángat-

hatná le lábainál fogva az angyalokat. Buzásné asszony minap a keresztkomájától hallotta, hogy Pólya Mártonék Pistája, ki most tens Bodroghy urnak a bojtárja, a káplán urat naponkint látja sétálni a — temetőben. Talán a lelkekkel társalog. Nem kellene neki az élő emberek. Adelgunda kisasszony pedig minap a Cherepey nagyságos urék lakzóján azt mondta, hogy a káplán ur érdekessé akarja tenni magát s azt várja, hogy őt fölkeressék. Ugy látszik, valami elbizakodott ember. Sőt Gyárfás kántor, ahogy három nap előtt a hetivásáron találkozott, a jegyzőék juratus fiával, a ki Budapesten tanul s csak vakációra jön haza, attól hallotta, hogy az x-i dalidón szóba jövén Malmos Bálint, egy jelen volt uri ember és tekintetes ur azt állította, hogy a szegvári káplán, már mint Malmos Bálint, úgy jár kel, mintha ő találta volna fel a rimaszombati csutorát. — amin nagyot nevettek. Ugy bizony.

Malmos Bálintot nem örvendetesen lepték meg e hírek. Volt ezen vádakban igaz vagy nem, azt nem tudta. Csak azt érzé, hogy tévesen indult meg akkor, midőn egészen elvonult s merev ellentétbe helyezkedett azon körrel, melyben élt. Egy jobb érzés felbreszté benne az öntudatot, mely tiszta és nyugodt volt. De ezt erősebben támadta meg a külvilág, hogy sem meg nem rendült volna alatta. Lassankint esöndes nyugalma veszni indult. Érzé mint fogy ama szelid lemondása, mely egy békés létnek megvetheti vala alapjait, de melyet egy erőszakos kéz láttatlan tép ki szívéből. Még alig két hónapja volt Szegvárt s már is első tapasztalatai oly keserűek voltak. Hiszen becsülettel megfélelt feladatának; hivatásának élt s nem ismert más hibát, minthogy félt — a világtól. S tán nem volt oka félni? Malmos Bálint még keveset forgott az életben, s minden, mit látott, hallott, tapasztalt, oly kevéssé vonzá oda. Még meg sem születtek ábrándjai, már is le kelljen azokról mondania? Sohasem hitte, hogy azon szegény, kiesiny állapotnak, melyet egész ifjúkora feláldoztával kiküzdött, ily aprónak látszó de metsző szenvedései lehetnek.

— Hanem ezek csak apró szenvedések. Tulteszem magam rajtok — gondolá. Nem akarom, hogy mások keze alapítsa meg sorsomat. Önálló maradok. Életnézeteimet csak magam állapíthatom meg. Hadd beszéljenek az emberek.

Beszéltek is. Czenczi kisasszony hamar belátta, hogy ez a csendes fiatal ember amily nyugodtnak és önfejűnek látszik, mégis elég gyöngye érdeklődni az iránt, amit róla beszélnek. Nem is késett az adandó alkalommal ismét megnyitni bizalma tárházát, s kiönteni belőle mindazt, ami ott egy hét alatt összegyűlemlett.

— Jaj lelkem káplán ur, csak tudná, mit nem mindent beszélnek magáról. A tegnap is, hogy Mujkos Andrásné nálam volt, tojást hozott tartozásképen, hát elmondta, hogy, — de hát ne tesszen rossz néven venni, — hogy bizony káplán ur nem jobban törí fejét, mert hát oly lecsüggesztett fővel jár, s nem néz az emberek szeméibe. Istenes Márton harangozónak panaszkodott minap Bordácsné asszonyom, hogy a köszöntésit el sem fogadta. Mások megintelen arról gondolkodnak, hogy megveti a falu népét. Szóba sem áll senkivel.

Bodroghyné asszonyág pedig a fiától azt hallotta: »Meglássátok, ez az ember nagy phariseus.« No, megint hogy Adelgunda kisasszonyról is szóljak, az pedig saját fülem hallatára mondta, mikor Buzásné asszonynál voltam: »E miatt a káplán miatt nem merek jární templomba.«

— Azt mondta?

— Azt ám lelkem káplán ur. — azt mondta, oly igaz, hogy itt állok. Én kérdeztem, hogy miért mondja. De csak nem akart felelni.

— Nem is szólt többet?

— Nem az; csak a szeméit sütötte le.

Malmos Bálint szóltan távozott szobájába. Amit hallott, nagyon meghatotta. Kezdte belátni, hogy így nem maradhat. Ki kell lépni a csöndes magányból. Az emberek követelik a részt belőle. Sokáig küzdött, — de mégis győzött benne, — a világ szelleme. Több erőre leszen szüksége, mert a göröngyös útról a síkam-lásra lépett. A kísértéseket is meg kell ismernie. Pedig ő még nem ismert egyet sem. Hanem hát a társas életnek is vannak követelései, azoknak engednie kell.

A következő napokban sorra járta a falusi potentátok házeit. Megjelent mindenütt. Az utolsó volt Csalavári Adelgunda kisasszony; kinek magát bemutatta. Ez a találkozás, mint egy homályos sejtelem sugá, nagyon fontosá lett életében.

III.

Csalavári Adelgunda kisasszony neszét vette annak, hogy sikerült a nyulat kiugratni a bokorból. Az már most házról házra jár s keresi az ismeretségeket. Tehát ő sem fog kimaradhatni, reméli.

Csalavári Adelgunda kisasszony, panaszképen ne legyen mondva, háromszáz hold földnek birtokosa Szegvárt, melyet mint egyetlen leány, özvegy anyjától örökölt, s melynek hasznából, jelenben urilag él annál is inkább, mivel özvegy édes anyja évek előtt bucsut vón a világtól, s nagy meggondolatlanul leányát ott hagyta udvarlónak közepette minden férji támasz nélkül. Az ismerősök nagyon szánakoztak a szegény huszonkétéves árván s elképzelték annak szomorú állapotját, — hanem aki mindezen nemes indulatra mutató szánakozásra méltó állapotot igen kellemesnek találta, az épen a szegény árva Adelgunda volt.

Mert Adelgunda kisasszonyt nem hiába nevelték a fővárosban, igen kedves nőnevelő-intézetben, hova esupa szemenszedett szép pörge bajszu fiatal professorok jártak — tanítani. Azoktól sokat megtanult, s alig került haza Szegvárra, bolondult utána a parlagi gavallérság. Adelgunda nagysám mulatott velök, tánczolt, ivott, szivarzott, nyargalt, szóval megtett mindent, hogy az utána való bolondulást minél magasabb fokra emelje. Ifjusága idejében nélküle egyetlen nevezetes dáridó nem történt a vidéken. Szép volt, fiatal volt és kaczer. A sok bolond között, ki mindig sarka tövében járt, volt nem egy, ki komoly szándékkal ballagott sarka tövében. Adelgunda kinevette azokat. Még ráér férjhez menni. Járt a bolondját tovább. Az udvarlók egyik másika néha imitt amott, boros fővel vagy józanon Adelgunda kisasszony kiváló kegyeivel

is dicsekvék, — hanem hát ez csak mendemonda volt. Történt ugyan néha e zürzavaros életben, hogy Adelgunda kisasszony el-eltűnt, fürdőkre ment, utazni volt, amit a roszt nyelvvel félremagyaráztak. Hanem midőn visszatért, annál nagyobb volt az öröm a szegvári uri körökben. Senki sem kételkedhetett, hogy a szép fiatal, önálló s háromszáz holdas kisasszonynak lehetnek ugyan gyöngéi, hanem azokat kutatni nem a világhoz tartozik.

S ez a szép, vidám derült élet évekig tartott így. Adelgunda azonban egy napon csak arra ébredt föl, hogy talán mégis tanácsosabb lenne a sok bolond közül egyet igazán elfogni, s azzal házasságra lépni. Ez az eddigi élet ugyan igen mulatságos, s jó volna, ha mindig így tartana, de fájdalom nem akar tovább így tartani. Azok az arczársák nagyon feltűnően kezdenek hervadni, az ígész szemek mintha tűzőket vesztenék, a piros tömött ajkak nagy hajlandóságot mutatnak a pettyhüdségre. No már most sietni kell, — mert még előbb utóbb vége lesz a vigjátéknak — házasság nélkül.

Adelgunda kisasszony kiválasztotta magának udvarlói közül, akik még megmaradtak, azt, akinek leg-együgyűbb arca volt. Izlését e dologban nem illik bővebben indokolnunk. A jámbor fiatal ember a szomszéd megye fiatal esküdtje volt, tehát reményteljes jövővel birt. A világ elkezdett sugdosni holmi leendő házasságról, sőt némelyek már nyílt czélzásokat is tettek Adelgunda kisasszony előtt, azonban valamely kifürkészhetlen ok miatt az előre híresztelt házasság elmaradt. Az az együgyű képű fiatal ember, úgy látszék, okosabb volt mint sem gondolták volna.

Adelgunda kisasszony restelte a dolgot s most már több vigyázzal veté ki hálóját. A szomszéd özvegy birtokos szintén tisztelői közé tartozott. Már most ez volt kitüntetésének tárgya. Adelgunda látszólag szakított a zajos világgal s kezdte magát bemutatni, mint jó gazdasszonyt. Hanem mintha láthatlan átok járna a nyomában, nem sikerült a szomszéd urat lépre keríteni. Ez az ember, ki annyiszor olvadozott az ő lábainál, megtette azt a gorombaságot, hogy midőn Adelgunda a legvérmesebb remények karjaiban ringatózott, fogta magát, ott hagyta Adelgundát a faképnél és elvette az x-i árendásné leányát.

Adelgunda erre annyira megharagudott, hogy ott hagyta Szegvárt. Három évig volt távol s nem látta senki. Egyszer csak váratlanul megjelent. Akik látták, azt mondták, hogy háromévi távolléte alatt tíz évet pazarolt el. Nagyon sokat hagyott ott abból, amije még megmaradt. Azonban koránt sem kell himni, hogy Adelgunda kisasszony valami lemondásfélével érkezett haza ősi fészkebe. Ellenkezőleg. Nagyon is a régi volt, hanem nagyon is nagy különbséggel az eredményben. Lassankint, észrevétlen oda jutott, hogy azon körök, melyekben évtized előtt ünnepelve volt, mulattak rajta; nem ritkán hallott illetlen kifejezéseket, szójátékokat, holmi vén szüzekről, pártába savanyodott Dorottyaokról, mely kifejezések ugyan évek előtt fel nem tántek előtte, most azonban mintegy varrótű élességével hatottak keblére. Megrémült maga előtt. Sietett pótolni a természet hamar jelentkező fogyatkozásait művészileg. Ismét

ragyogni, csábítani akart. Most már nem tréfából, mulatságból, — komolyan. De nem ment sehogy sem. A jámbor Adelgunda kezdte észéhez térni. Sirt magában, s valahányszor egy szép fiatal embert látott, epedve figyelt, néz-e rá, szól-e hozzá, gondol-e vele. Mindannyiszor vad fájdalom nyargalt át erein. Ha ifjakat látott fiatal leányoknak szépet tenni, ha látta őket szerelmesen mosolyogni, szíve összeszorult, s arca hervadozó rózsáit a Szamum szele csapta meg. Kezdett kinlódni.

Volt udvarlóik között egy vén, kiszolgált nyugalmazott kapitány, ki valaha a győri insurrectio dicsőségét osztá. A keménynyaku harezfi, ki mindennap frissen kifent bajuszszal, mely hegyes volt mint a csizmadiaár, pöngős sarkantyúval, feszes megyszínű dolmányban sétálgatott el Adelgunda ablakai alatt, Adelgunda nagy tisztelői közé tartozott. Negyven évig ette a császár kenyerét, természetesen nem dicsekedheték piszkóta finomsággal. A vén katonán még most is tiz lépésnyire megérzett a kaszárnyaillat. Adelgunda elejénte ki nem állhatta. Az öreg ur rendesen kiállhatlan bagószagot hordott magával, mely őt minden körben már messziről ismertté tévé mint a pézsmamacskát az ő illata. Adelgundának végre is ez volt utolsó menedéke. Szépen körül dédelgette az öreg urat. Kezdte őt kitüntetni mindenütt; minden társaságban őt vette elő; melléje ült ebédnél, vacsoránál, reggelinél. Hiita magához, ide oda. Szóval eláztatta az öreg katonát megmaradt szerelme forró levében. Az öreg hadviselt ember nagy szemőideit felhuzta ilyenkor homloka közepére s furcsán mosolygott keféserű hegyes bajusza alól. Csak túrta a nagy boldogságot egy ideig. Mikor már azonban az ő füleihez is eljutott a hír, hogy mit beszél a világ, megsokallta a kitüntetést, egy alkalommal elővette a neki udvarló delhölgyet.

— Nagysád! instálok. Elég lesz ebből.

— Miből? kérdé hamis mosolylyal Adelgunda.

— Mondok, elég lesz.

— Ön megint tréfál Tarnay bácsi.

— Nem én. Azt a jégen kopogó, — azaz bocsánat.

— Oh nem tesz semmit.

— Hát nem tudja a nagysád, hogy én bagószagu vagyok?

— Ah!

— A nagysád ezt csak nem tartja pacsulinak?

— No no. Ki tudja? A nőnek szoknia kell a férfiak gyöngéihez.

— Meg oszt' faggyuval kenem a bajszomat.

— Mindent el lehet viselni egy feláldozó női kebelnek.

— De hát hányszor szidott ezért engem — azelőtt?

— Akkor még — nem ismertem! — szóló szemléstülve Adelgunda.

— Nem? De lelkem nagysád, engem lóvá ne tartson.

— Mit beszél összevissza? kérdé most fájdalmasan a szende, szüziés kisasszony.

— Hát csak a mondó vagyok, hogy hát, — de tisztesség nem esik mondván, jobb lesz hallgatni.

— De csak ki vele!

— Mondok, ne firtasson a nagysád.

— Nem eresztem el. Mondja meg, mi van szivén? Mi van e harezos kebelben? Tudni akarom. Mondja meg őszintén.

— Megmondjam — hát osztán?

— Hát?

— Hát! Én bizony nem szokom le a bajuszpöd-röt, de még a pipámtól sem válok meg.

Adelgundának nem kellett több. Ily categorice még ő sem adott senkinek kosarat. Ez az utolsó felsülés kijózanította. Soha azontul nem tett egyenes lépést sorsában. El volt keseredve. Busult, siránkozott. Elvonult a világtól. Zárkozott életet élt. Amit eddig soha nem tett, kezdte látogatni a templomokat, s valóságos pietista lón. Regények helyett imakönyvekkel látta el magát. Nagyon buzgó, példás életet élt. Szerepelni mint egykoron, már nem szerepelhetett. Szépsége eltűnt, a kor és egyebek kezdték művészetüket gyakorolni arczán, kezein és termetén. A tömjénfűst lett eleme. Hanem a templom és tömjénfűst épenséggel nem látszott kiütni belőle az ördögöt. Ellenkezőleg, minél öregebb lett, annál inkább kívánt tetszeni. Most már nem szépsége, hanem nyelve lett tekintély.

A juristavilág eszerbenhagyta; a compossessoratus kinevette, a militia plane goromba volt irányában. — Csalavári Adelgunda kisasszonynak nem maradt más hátra, mint a tisztelendő klerus. Ebbe fogózkodott bele.

Azon idő óta, kiválón kezdé érdeklődni — a papok iránt.

Ehhez a kisasszonyhoz indult Malmos Bálint, káplán ur.

(Folytatása következik.)

TÁRCSA

Festészeti ismertetések.

(Folytatás.)

A régi görögöknél a figyelem egészen az ember külső tévékenységével volt elfoglalva; egyéb keleti népeknél pedig, mint az indusoknál, tanulmány tárgya volt ugyan a belvilág, de az abból előhozott eszmék tévesek és ábrádon alapulók voltak. Az indiai lélektanulmányozás hasonló volt azon embernek tétéhez, ki világító gyertya nélkül a pincze mélyébe menve, magát képelemszülte különféle szörny-képekkel látja környezetni. A

belvilágnak e hibás ismerete eltűnt, mihelyt a keresztény ki-nyilatkoztatás isteni világossága kezdte áthatni a nemzetek lelkületét.

Ennek fényénél tisztán kivehető lett mindaz, amit főnebb, mint a lélek belvilágában élő eszméket mondottunk. Hogyan kell fölfogni az Istent, hogyan az erkölcsi tettekben kalauzólo lelkismeretet, hogyan a tulvilágot, az üdvözülést vagy kárho-zást; minderre nézve tiszta fényt vetett a belvilág teljes ismeretén alapuló kereszténység. Csak ha többet nem említünk is, mint az Istent, már is meglátjuk, hogy a kereszténység mily egészsé-ges és tiszta ismeretre vezérelte a gondolkodást. Indianak iste-nei merő szörnyeteg elemekből voltak összealkotva; Egyiptomban pedig madár- vagy állatfejeket volt szokás az istenek képére

illeszteni. Hogy az Istent nem így, hanem tiszta és egészséges emberi alakban kell fölfognunk, az a kereszténységgel egyszer mindenkorra el vala döntve azáltal, hogy maga az Istenfia a legszebb emberi alakban jelent meg.

Nincs tehát kétség felőle, hogy a kereszténység az, mely valódi talajt nyújtott a festészetnek, s nem felőtltő, ha az nem előbb, hanem csakis a kereszténység korában emelkedhetett igazán művészi értékre. Addig még a festék is, mint a festészet anyaga vajmi tökéletlen volt, míg a kereszténység kilencedik századában említés van már Theophylus szent-galleni szerzeteséről, mint az olajfestéknek feltalálójáról. Így lett apródonkint a vászon is azon tér, melyre az ember eszméit lefesthette; így az üveglap, mely csodás színpompájával először is a keresztény szentegyházak ablakait ékesítette.

Mint venné ki magát az emberek festészeti tevékenysége, ha az a keresztény elvhez hűen egyedül az embert s a lélek belvilágát ábrázolta volna mindenkor, miképen, ha azt lehetett volna megőrizni a nemzetek, vagy a különféle korszakok gondolkodásának befolyásától, bajos volna elgondolnunk. A földön nincs tárgy, mely merően az önmaga lényegéből állana, hanem mindegyikhez vagyul egy és más, ami annak amennyiben hátrányára, talán épp annyiban előnyére is szolgál.

A festészetre vonatkozólag éppen ezen különféle befolyások, melyek alól az magát ki nem vonhatta, lettek azon indokok, melyek azon a legfestőbb tulajdonságot, a fény- és árnyoldal sajátosság színjátékát létrehozták. Mily befolyást gyakorolt a festészetre a vallásos, milyent a világias szellem; mily befolyást a kereszténység nyugati, milyent a keleti alakja; milyent Európának déli, vagy milyent annak északi gondolkodása, kérdések, melyekre meg kell felelnünk akkor, ha a festészetet, mint oly közeget akarjuk ismerni, melynek útján az ember érzelmi és gondolati titkait a nyilvánosságra hozta.

Míg Európa kő- vagy bronz-korszaki ős állapotának nyomait az ásátásakból birjuk kibetűzni, addig a történelmi kor alatti színezetét magából a színek művészetéből. Mint az üveghasábon a réeső világosságsugarak különféle színeket vernek vissza a szerént a mint mozzgatjuk, úgy a festészeti tevékenység más és más kezelést vagy felfogást tüntet fel, mint amilyen volt az elméket elfoglaló gondolkodás.

Ha elméletünk menetében a történeti hűségnek is akarunk szolgálni, úgy először is azon színjátékot kell figyelemre méltatnunk, mely a festészetben a vallás hatásából származott. Történeti tény, hogy minden művészeti ágának s így következésképp a festészetnek bölcsőjét is a vallás közegei ringatták. A régi Görögországnak első költői Thamyris, Musaeus vagy Olenus egyuttal az istenek szolgálói, vagyis papok voltak. A görög tragedia legkezdetlegesebb alakjában áldozati tény volt. A legrégebb szobrok szintén művek voltak, melyek papféle emberek kezei közül kerültek ki.

Nemkülönbön állott ez a keresztény hitre tért európai nemzeteknél sem. A költészet, szobrászat, építészet, szóval a művészet minden neme a kolostorokban, a szerzetes papok közepette nyert ápolást. Egyéb embernek vagy főurnak kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy ő még ilyenekre is fordítsa idejét. Míg tehát mások vadászat- vagy háboruzásban tékoztak lelki testi tehetségeiket, addig a szerzetesek a kolostorok csendes magányában a művészetek különféle ágazata körül buzgólkodtak.

Ugyszólván lehetetlen, hogy ilyen emberek, kiknek egész lelkülete a vallás eszméivel volt eltelve, kiknek napról-napra a kereszténység különféle hitigazságairól elmélkedni kellett, ebbeli érzelmeiket teljesen háttérbe tudták volna szorítani akkor, midőn

a festői esetet kezökbe vették. A középkor folyamában, mely alatt majdnem kivétel nélkül szerzetes egyének voltak a festőművészek, nem is volt más kutforrása a festészetnek sem, mint magának a kereszténységnek, és ez az ó- és új szövetségű szentírás. E két szent könyvnek egyes jelenetei voltak azok, melyeket a szerzetes festészek ujjal és ujjal, más és más költői ihletéssel fölfogva lefestettek a templomok oltárait, falaira vagy az írott könyvek lapjaira stb. Más egyéb, a mi a vallás élményein kívül esett, egyuttal nem is vala érdemes arra, hogy azt valaki lefesse.

Már hogy ha a festészetnek az ó- és új szövetségű szentírás szolgálta kutforrásul, úgy nem szenved kétséget az sem, hogy az alakok, melyek a színek közvetítése által megjelentek, emberiek voltak. Az apostolok, próféták vagy maga az Üdvözítő és a szent Szűz, mind ugyanannyi emberi alak volt. Azonban egyrészt a vallásos nézet, másrészt a barbárság, melyet a kereszténység sem birt egyszerre elpárolgatatni a szívekből, nem kevés befolyással volt arra, hogy ez emberi alakok miféle járulékokkal, vagy módosulással kerüljenek a nézők szeméi elé.

A vallásnak akár az ó- akár az új korban mindig jellemvonása volt az, hogy tekintete előtt az eszme a fő, míg az alak csak mellékes, miért is ha az eszme minél teljesebb kifejezése azt kívánja, hogy az alak háttérbe szoruljon, vagy épen csonkulást szenvedjen, később az alak szépségéről lemondani, mint arról, hogy az eszme egy kissé halványabban legyen kifejezve. Már hajdanta is ezen lélektani iránya vala a vallásos gondolkodásnak. Ephesusnak híres templomában állott p. o. Diana istenszobron szobra. Ennek rendeltetése volt a szemlélők előtt a termékenység, a bőség és áldás eszméjét képviselni. De hogy ez eszmét nagyon szembeeszköleg s ugyszólván kézzelfoghatólag kifejezze, nem volt elég, hogy a mellén két emlő legyen, mint ez szokott a természet rendje szerént lenni, hanem a nyaktól kezdve egész a lábfeig csupa emlőket ábrázoló domborulatokkal volt tele rakva.

Ime az ó-kor vallási fogalma szerént az eszme világosabb kifejezése mint vette el az alakból azt, ami természetes, ami annak sajátja. A kereszténység mint vallás nem kevésbé megtartotta azt, ami a vallásoknak mindig természete volt. A keresztény tanítványok közt is vajmi sűrűn halljuk az eszmeiségnek előnyét az alak fölött. Így tehát, mivel a szentírásban előforduló egyének többnyire olyanok, akikben az emberiség eszméje sokkal dusabban ki volt fejlődve, mint egyéb emberben, mit vala mit tenni, mint azt festészetileg is valami jel által kifejezni. Erre legalkalmasabbnak látszott azon dicsfény (nimbus), melylyel a középkorban elkezdve mai napig is szokás a szentek fejét környezni.

Jelvény lett tehát a dicsfény, mely a festészetben a vallás befolyásából származott, míg a barbárság, amelynek közepette kelle a kereszténységnek több századot átélni, szintén nem maradhatott arra nyom nélkül. A barbár név alatt míg a rég görögök önmagukon kívül levő minden nemzetet értettek, mi azon népeket értjük, a melyek a középkor kezdetén Európa tartományába bevándoroltak. Hogy ezek egyike úgy mint másika izlés vagy erkölcsi fogalmak tekintetében nem volt valami jelentékeny fokon, azt bárkinék is el kell ismernie. Hadi jelvényeik rendszeren valami ragadozó madarat vagy állatot ábrázoltak. Foglalkozásuk harcizlés, fegyverforgatás- és egyéb durvább tevékenységből állott. Értelmi vagy kedélyi fejlettségek egyformán kezdetlegesek.

Elgondolhatjuk, hogy ily népség azon gyöngédebb ihletet, mely a kereszténységnek sajátja, azon finomabb lélektani indokokat, melyeknél fogva a jót tennünk és a roszt kerülnünk köte-

lesség, csakis a saját durvább fogalmaiba öltöztetve vala képes annyiban mennyiben felfogni. A barbár nem bírta átlátni az önvágyainak lelki legyőztetését másképp, ha csak fogantatba nem vette önnönmagán anyagilag is a botot vagy egyéb eszközt, melylyel a győzelmet anyagilag szokás másokon aratni. Így a kereszténység többi magasztos eszméit is. A barbár a boldogságos Szűz fájdalmairól nem birt eszmét alkotni magának, ha csak kézzelfogható törököt nem látott annak mellébe szurva. A magyar akademiának Ipolyi-fele képgyűjteményében egy tizenharmadik századbéli festmény ábrázolja az Uristent, amint nyilat fog a rosz emberekre, a boldogságos Szűz pedig közbevetve magát, azokat ruhájával maga mögött takargatja. A barbár korszak az Isten büntetését s az Istenanyjának kegyes pártfogását sem tudta másképp elképzelni, ha csak nem azon nyers alakban, amint az a durva emberek közt történni szokott.

S e felfogás, mely a festészeti kezelést a vallás eszméje szerént irányozta, s a modor, mely ahhoz a barbár gondolkodásból járult, még napjainkban sem lett egészen használaton kívül. Míg a fejletlenebb gondolkodás vagy műizlés most sem bírja az eszmeiséget úgy felfogni, hogy az alaknak is megmaradna a maga természetes jogosultsága, addig a képzett izlés menten szereti már látni a kereszténység tanait ábrázoló alakokat mindazon járulékoktól, melyek azokhoz akár az eszmeiség akár a barbárság következtében fűződtek.

E műizlési állapot, e finomabb tapintat azon tanulmányoknak eredménye, melyeket a festőművészek az emberi alak tekintetében tettek. Az emberi alak körüli tanulmány még a tizenötödik században indult meg s a tizenhatodik alatt már a legszebb gyümölcsöket hozta. Ugyanis a tizenötödik század folyamában kezdett Európa nyugati fele megismerkedni azon művészeti és irodalmi remekekkel, melyek az ó-kori görög-római világnak szemlémi kincsei gyanánt fennmaradtak. Akiben érzés és ítélet volt, csak elbámult, midőn látta az irodalmi művekben a gondolatoknak csodás szépségét, a művészeti tárgyakban pedig azt a felülmúlhatlan alakú tökélyt, mely a görög szobroknak sajátja vala. Az írók, a művészek siettek is, hogy a régi világ remekei körül szerzett észrevételeiket alkotandó újabb műveiknél érvényesítsék. Látniok kellett a görög műveken, hogy mily nagy szerepet játszik az emberi természetes alak; tapasztalniok kelle a régi görög művészek azon felfogását, hogy az eszmét nem valami külső járulékkal, hanem magával a természetes emberi alakkal kell kifejezni. Az arc vonásai, a szemek állása, a test magatartása elég tényező arra, hogy avval akár az örömet, akár a fájdalmat ki lehessen fejezni.

Míg az ó-kori görögök műveiről szedett ezen művészeti tapasztalatok egyre szélesebb körben lettek ismeretesek, addig a történelmi kibonyolódás közepette egy más jelenség is mindig világosabb körvonalakkal kezdett előlépni, ami a festészet minéműségére szintén nem csekély befolyású volt. Értjük ez alatt a polgári elemnek a fejlődését, mely az addig létezett papi, uri és paraszt osztálytól különválva kezdett képződni. Ez elem politikailag véve mindinkább kivonta magát az uri főnhatóság alól, s egyre szilárdabb lett azon önállóság, melyet a királyi kiváltságlevelek is megerősítettek. Lassankint mindig több birtok, rang, és jog lett a polgárság tulajdona. Végre bekövetkezett azon társadalmi eredmény, ami ez új elemek érvényesüléséből származott, vagyis az ügyek és dolgok világiasulása. Különös mérvben indult ez meg a tizenhatodik század alatt, midőn is azon eszmék, melyek a középkorban csak elrejtett csirák voltak, enár meglehetősen életképességre vergődtek.

A protestantismus, mely oly mohón szeretné magát azono-

sítani minden előbbrehaladással, a polgárság fejleményét is saját vívmányai közé iparkodik sorolni, holott aki jól tud látni, az előtt nagyon is világos, hogy amint a polgárság a protestantismus előtt meg tudott születni, úgy minden protestantismus nélkül is nagygyá birt volna lenni. A protestantismus ugyanis, mely vallási uton való kifejezése volt azon ősz gyűlöletnek, melylyel a németség a rómaiság iránt viseltetett, az emberi műveltséget alkotó szövedékben egészen más szál, mint az, mely a polgárságot foglalja magában. Ha a protestantismus tényei közt is rátalálunk a világiasításra, történt az nem azért, mintha a protestantismus találmánya lett volna, hanem mivel a két irányzat egymás mellé kerülve a kölcsönös egymásba való hatás nélkül nem maradhatott.

(Folytatása következik.)

Váry Gellért.

RÖVID HIREK.

— Legfelsőbb adományok. A király ő Felsége a budapesti hadastyánegyletnek lobogó beszerzésére 300 forintot; a csehi kath. iskola építésére 100 forintot adományozott magánpénztárából.

— Szentséges Atyánk egészsége majdnem teljesen helyreállott. Ő Szentsége folyton ad audientiákat s f. hó 5-dikén fogadta magánkihallgatáson de Lorenzana marquist, ki ez alkalommal átnyújtotta megbízólevelét mint a bolíviai köztársaság rendkívüli küldöttje és meghatalmazottja a szentszéknél.

— Az uralkodó fejedeimék között életkorra legidősebb IX. Pius pápa ő Szentsége, ki 85 éves mult, legfiatalabb Alfonz spanyol király, ki jelenleg 20 éves. Ő Szentsége után a legidősebb Vilmos német császár, ki jelenleg 80 éves.

— Főm. Simor János bibornok hg-prímás ő emja a Budapest terézvárosi részében építendő római kath. új templom és plébániak-lak építési alapjára leendő értékesítés végett a városligetben fekvő három egymással szomszédos telket ajándékozott és az erről szóló ajándékozási okiratot meleg érzelemtől áthatott levél kíséretében a főváros közönségének el is küldötte.

— Simor János bibornok herceg-prímás ur ő eminentiája a mult év folyamában jótékony czélokra 80,700 forintot adományozott, mely összegben nem foglaltatnak ben az érsekvári templomépítésnek 25,000 forintra terjedő költségei, sem azon magánadakozások, melyekben a személyesen megjeleni szokott minden rendü szükölködők naponkint részesülnek, s mely kiadások évente szintén igen jelentékeny összegre rugnak.

— Samassa József egri érsek ő excja Eger városát értékes újévi ajándékkal lepte meg. A város tudniillik megvette az érsekségtől a kir. törvényszék helyiségeül az »Oroszlán« című vendéglőt, melyért négy részletben a város 7500 forintot tartozott volna fizetni. Ő excja f. é. január elsején kelt levelében értesíti Eger város közönségét, hogy ezen összeget a város helyett az érsekségnek maga fogja sajátjából kifizetni s ezzel a városi közönséget szerződésileg elvállalt kötelezettsége alól felmentettnek jelenti ki, egyedül arra kérvén Eger városát, hogy ezen elhatározását fogadja főpásztori foglyhatlan szeretetének tanuságaul.

— Rónay Jácint püspök ur ő méltósága az újév alkalmából a pozsonyi egyesületek és intézetek számára 300 forintot ajándékozott; dr. Rimely Károly apát s pozsonyi kanonok ur ugyanezen czélra 60 forintot adományozott.

— Pásztélyi János munkácsi püspök ur ő méltósága 50 forinttal a Petőfi-társaság alapítói közé lépett.

— Gr. Andrassy Gyula külügyminisztert ő Felsége újév napján az arany gyapjas rend jelvényével tüntette ki. E nagy kitüntetéssel a Felség sajátkezű irat kíséretében lepte meg a külügyért. E rend a mi monarchiánkban tudvalevőleg a legmagasabb, melylyel az uralkodó kitünő férfiak érdemeit jutalmazhatja. Hajdan csak fejedelmi családok tagjai kaphatták, s jelenleg is csak a legritkább esetekben kapják mások. Ezen legmagasabb kitüntetés azt mutatja, hogy Andrassy gróf politikája teljesen bírja ő Felsége bizalmát és megelégedését.

— Tóth Miklós eperjesi g. kath. püspök ur ő méltósága az egyházmegyéjében felállítandó árvaleány-nevelőintézet alapítójának gyarapítására újabban 1000 frtot, a porácsi leégettek részére 120 frtot, a könyi leégett templom helyreállítására 150 frtot s az Eresiben létesítendő Eötvös-szoborra 50 forintot adományozott.

— A »Földmívelési érdekeink« és a »Falusi gazda« című szaklapok szerkesztését dr. Wagner László műegyetemi tanár vette át.

— A történelmi társulat a múlt héten tartotta közgyűlését. A gyűlésen Horváth Mihály elnökölt. Az elnöki megnyitó-beszéd után következett a titkári s a pénztárnoki jelentés. A társulatnak a lefolyt évben 13,656 frt 52 kr. bevétele volt, ebből 1160 forint fordított irói tiszteletdíjakra s több mint 4400 frt csatoltatott az alapítókéhoz. Az egyesület alapítótágjainak száma 200, a rendes tagoké 1600. Új választmányi tagok lettek Csontos János és Beöthy Zsolt.

— Halálórák. Felső-pulai Ivánkovics János Szentgotthárdon, m. hó 28-dikán élte 68. évében. — Georgievits Konstantin temesmegyei földbirtokos, Temesvárott, 41 éves korában. — Ráth Adolf nyugalmazott cs. kir. ezredes, (Ráth főpolgármester és Ráth József apát budavári plébános fivére) f. hó 4-ikén, élte 58. évében.

— Báró Mednyánszky Pál theresianumi növendékét ő Felsége királyi apróddá nevezte ki. — A hernalsi katonatiszti leányok nevelőintézetének tőkéjére eddig összesen 416,098 fr 86 kr. gyűlt be készpénzben s 44,855 frt kötvényekben. — A komikai operaházat Bécsben be kellett zárni, oly kevesen látogatták; naponkint nem volt több bevétele 200 forintnál, mely összeg a költségeket távolról sem fedezhette. A nagy művészdíjakat a vállalkozó csak úgy képes fizetni, ha folyton teli háza van, de a beléptidíjak a színházakban most oly nagyok, hogy a közönségnek elmegy a kedve a színházlátogatástól. — Benedek Sándor altábornagy f. hó 3-ikán rövid betegség után meghalt. Magyar ember volt s hosszu ideig szolgált a hadseregben. Több éven át a magyar delegációkban rendszeren ő képviselte a hadügyminiszteriumot.

— Az »A kandallónál« című beszélygyűjteményre f. hó 20-ikáig még folyvást elfogadok előfizetéseket s megrendeléseket. Az előfizetési díj egy példányra 70 kr., gyűjtőknek 8 előfizető után egy tiszteletpéldány jár. Az előfizetéseket kérem nevemre czimezve beküldeni. Budapest 1878. január 8. Ágoston Antal.

IRODALOM.

— Az »Új Magyar Sion« múlt évi decemberi füzeté a következő cikkeket tartalmazza: Bakocs Tamás mint konstantinápolyi patriarka; A második s további házasságok és a

szentszéki holtánnyilvánítt, Rajner Lajostól; Adatok a spiritismushoz, Várnaitól; Képek ázsiai Oroszországból, Romkövy Bálinttól; Irodalom és művészet; vegyesek.

— »Hunyadi Album«-ra hirtet Szathmáry György és György Aladár előfizetést. Az album előfizetési ára füzve 2 frt, bolti ára 3 frt lesz. Az előfizetési pénzek f. évi január 31-ikéig az Athenaeum kiadóhivatalába küldendők. A »Hunyadi Album« kiadásának célja, hogy a begyülemelő előfizetési díjakból, a költségek fedezése után fenmaradó összeg azon alapítvány gyarapítására szolgáljon, mely a hunyadmegyei eloláhosított magyarok visszamagyarosítása érdekében gyűjtetik. A vállalatnak, hazafias célját tekintve, sikert kívánunk. Fölteszszük s elvárjuk, hogy György Aladár és Szathmáry György az album szerkesztésében kerülni fognak mindent, mi a vallásos kebel s különösen a katolikus ember érzelmeit csak távolról is sérthetné.

— »Kertészeti füzetek« című havi folyóiratra nyit előfizetést Mauthner Ödön. A hozzánk beküldött program szerént ezen folyóirat a gyümölcsfatenyésztes, virág- és konyhakertészet terén fölmerülő minden mozzanat világban tartása mellett az új gyümölcs, virág és zöldségfajtákat ábrákban ismertetni fogja, utmutatásokat fog hozni a gyümölcsfatenyésztes, gyümölcsök kezelése, eltartása és értékesítése, a virágfatenyésztes és konyhakerti termények köréből. A »Kertészeti füzetek« minden hó 15-dikén egy ivnyi terjedelemben fognak megjelenni. Előfizetési árak: 3 frt csupán egész évre. Mutatványszámok a kiadóhivatalhoz (Budapest, koronaherczeg-utca 14. sz.) intézett megkeresésre díj nélkül küldetnek.

Szerkesztői üzenetek. Gy.-nek: A »Vigasz« az ön előbbi kísérletéhez képest tagadhatlanul némi haladásra mutat, de azért még ez sem olyan, hogy vele a nyilvánosság elé léphetne. — T. B.-nak Nyitra: Fordítása nem közölhető, mert nem csak nagyon is pongyola, de nyelvtanilag is gyöngye. Még a költőnek sincs megengedve az ilyen magyartalan szófűzés: »Képzelmeknek varázsképe csak volt az.« Ami pedig a verseket illeti, ha ön nem írja hatsoros strophákba, még göröső segélyével sem fedezhetjük volna fel bennök a rim atomjait, vagy a rythmust.

Szent-István-Társulat.

K i m u t a t á s

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.	
Billmann Márton lugosi főgymnas. igazgató	40 95
Holndonner Ferencz bátai plébános	3 15
Kovács Mózes székelyudvarhelyi nőneveldei tanító	40 —
Koller János esperes adonyi plébános	18 90
Szabados Antal kalocsai papneveldei aligazgató	66 15
Venczell Károly győri káptalandombi lelkész	130 —
Horváth Imre szerencsi plébános.	12 60

Szent-László-Társulat.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

Devics József Páparól.	2 —
Az ujszászi hívek	1 30
Rudnyánszky Ferencz ügyvéd	— 72
Pauer György és neje	1 44
A szeptesi egyházmegye	109 31
A nagyváradi egyházmegye	133 20

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1878. Nyomatott az Athenaeum nyomdájában (Ferencziek tere Athenaeum-épület.)